

Шочмо эл, порымук да рум берр!

30-шо (3262) №,
2016 ий 23 июль,
шуматкече.

ЯМДЕ ЛИЙ

1933 ий 1 февраль годсек лектеш.

0+

Шочмо кечет дене!

Фотом Марий Элым вуйлатышын мер кыл да увер управленийже гыч налме.

Пörтын шочмо кечыже лийын кертеш мо? Кертеш! Ончалза снимкылашке. Силикатный посёлкышто почылтшо у йочасадым шар ора дене кузе сорастарыме! Тудо 14 июльшто шочмо кечыжым пайремлен. Шуко уна дене пырля Марий Эл Республикым вуйлатыше Леонид Игоревич Маркелов миен. *«Мотор! Йоча сад огыл, а йомакысе полат»*, – мокталтен ойлен тудо. Кок пачашан йочасадыште спорт, музык, актовый зал-влак улыт. Вич группышто малаш да модаш пöлемлам йөнештарыме. Элнам вуйлатыше-влак, ончыкылык тукым верч азапланен, «Детские сады – детям» программмы ыштеныт. Тудын почеш «Малыш» йоча садым чоҥаш федерал бюджет гыч 35,6 миллион, а республикын казнаж гыч 23 миллион тенге угла окса ойыралтын. Тыге Медведево районышто эше ик йоча сад 100 икшывыланшке омажым почын.

Л.ВАСИЛЬЕВА.

Подписке - 2016

Ит
өркане,
почтыш
ошкыл!

Подпискым
Россий мучко
кеч-могай почто
отделенийште кажне
тылзын 15-ше кечыже
марте ышташ лиеш.

*Электрон подпискылан
возалтнеда? Билайн сото
кылын 89093687726
номерышкыже 150
текгем пыштыза. Вара
etanova.anf@mail.ru
адресышке серышым кол-
тыза. Тушто фамилий-
дам, лүмдам да элект-
рон адресдам
ончыктыза.*

«Скиф-2016»

Звенигово районсо Ший ер воктене тыгай лұман лагерь пашам ыштен. Тушто республикысе военно-патриотический клубла гыч 60 утла кадет капкылжым шуарен да канен. Ёдыр-рвезе-влак кече еда ер йыр вич менге кужытым куржталыныт, корнышто тўрлў чаракым эртенит, лўйылтыныт, вашпижмаште приём-влакым тунемыныт, «диверсант»-влакым поктылыныт, караулыш коштыныт, кочмыверыште дежуритленит. Кадет-влак дене тыгак Кокшайск черкын настоятельже ден Олыкмарий черке округын благочинныйже вашлийыныт, литургийым эрта-ренит. Кадет-влак кокла гыч шукушшт илышыштышт икымше гана сулыкыштым касареныт да пырчесым подылыныт. *«Элнан ончыкылык аралышыже-влак капкыл денат, шїм-чон денат таза лийшаш улыт»*, - ойлен лагерьын духовникше, иерей Алексей Леонов.

А.ЭМАНОВА.

Уверлан уло вер

И ю н ь - ышто Йошкар-Олан мэрий-ыштыже школым чыла «5»-ан дене тунем пытарыше-влаклан «За особые успехи в учении» медальым кучыктеныт. Молойла дене тагастарымаште, тений эн шару медалист - 147! Ёмаште 110 медалист лийын.

***

Росси-йыште 20 тенгеаш ден 2000 тенгеаш оксам лукташ тўналыт. Кызыт тушко могай сўретым шындыме шотышто кагашымаш кая. Марий Эл Йошкин кот памятникым шындаш темла.

Чолга йолташем

Йолташ ёдырем Аня Александрова Кугу Чарнур ялыште ила. Коктын ик классыште тунемына, ик парт коклаштак шинчена. Аня чыла предмет дене тыршен тунемеш. Сочинений ден изложенийым сайын воза. Ме ваш-ваш эре полшена. Кенгежым тудо велосипед дене кудалыштеш, ролик дене кошташ йората, шахмат да шашке дене модеш.

Даша ПАЙМЕРОВА.
Куженер,
Ёштымбал.

«Ваш умылымаш»

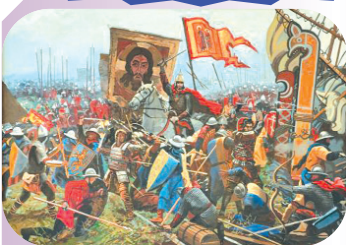
Саламлена!
Тиде фотошто Сургут олаште илыше Марис Петухов ден Мирослава Сайниевам ужыда. Нуным Раисия Сунгурова войзен да Марий тўвыра рўдерын эртарыме фотоконкурсш колтен. Тиде да эше кок пашаже икымше верым сенен налыныт. Авторым Йошкар-Олаште эртаралтше Пеледыш пайремыште палемденит.

Фотоконкурс

Россий МВД «Открытый взгляд» фотоконкурсим увертарен. Тушко 2015 ийын кокымшо пельштыже да 2016 ийын икымше пельштыже ыштыме фотографий-влакым темлыман. Паша-шамычым **2016 ИЙ 10 АВГУСТ** марте Марий Эл Республикысе МВД-ын личный состав дене пашам ыштыше управленийышкыже намайыман. **АДРЕСШЕ: Йошкар-Ола, Комсомольский урем, 114-ше пўрт.** **ТЕЛЕФОН: 68-34-81.**

Историйым шергалына

1240 ий 23 июлышто Нева энерыште Александр Ярославичын вуйлатыме руш войска швед-влакым кырен шалатен. Тўтыра шарлыме дене пайдаланен, князь Александр швед лагерьыш вучыдымын керылтын. Эсогыл шкежак нунын вуйлатышышт Биргерым эмгатен. Тиде кредалмаште лўдымылыкым ончыктымжлан да моштен командоватлымыжлан Александр Ярославичым Невский манын лўмденит.

Пагалымашым
ача-ава огыл, паша пуа.
Калыкмут.

Казаков лудмаш годым. Морко посёлко. 2016 ий. Авторын фотожо.

Стих бойыш ұжын

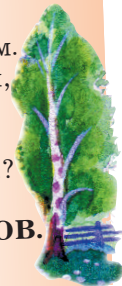
Марий сылнымутчо Миклай Казаковын «Миша» почеламутшым шукинжо наизусть тунемында. Изирак класслаште тунемше-влак варарак пален налыт. «Тасма гае рельс воктечын Миша школышко куржеш», – шарналтышда? Арын кыдалаш школын тунемшыже Иван Васильевын йоратыме почеламутшылан шотлалтеш. Тиде школ гычак Мария Васильева да 6-шо номеран Морко школын тунемшыже Ольга Андреева калык поэт-фронтовикын кеч-могай почеламутшым туге чаткан, раш, сылнын йонгалтарат – ончен да колышт куанет. А салтак вургем умылаш полша: поэзий бой годым штык да винтовко гаяк тушманым сенаш полшен.

Н.СЕМЕНОВА.

Полдыран ялем

Полдыран ялем –
Шочмо-кушмо верем.
Тыйым пеш йоратем,
Ушыштем аралем.
А молан Полдыран?
Лүмжө мом ончыкта?
Кө мылам каласа?

Данил АНТРОПОВ.
Шернур, Лажъял.

Кайык молан вурседылеш?

Йошкар-Оласе 29-ше номеран школышто 2-шо «Г» классым тунем пытарыше Арина Ибраева (снимкыште) «Колумб лудмаш» оласе конкурсышто поэтын «Кузе кайык вурседылеш?» почеламутшым сылнын лудо. Конкурс деч вара изи ўдыр деке лишемым:

– Ну, Арина, кайыкет молан вурседылеш?

– Кайыкиге-влак кочнешт, а авашт поэт деч лўдын.

Марла пеш чаткан вашештыш ўдыр. Олаште илыше изирак ийготан икшывылан ты почеламутым иканаште умылаш неле лийын дыр, шоналтышым. Арина пуйто шонымем умылыш: «Почеламутым пеш писын тунемынам. Авам Надежда Аркадьевна ден ачам Евгений Павлович кузе чын лудаи кўлмым, палыдыме шомаклам умылтарышт». Аринан ачаже – Республикысе йоча да самырык-влакклан театр-рўдерын артистше. Аваже 29-ше номеран школышто марий йылме да ИКН предметлам туныкта. Тыгай ешыште кушшо изи ўдырлан шочмо марий йылмым раш палыде нигузе ок лий.

Л.ГРИГОРЬЕВА.

Яра жапем

Мый кенезым пеш вучышым. Школыш коштмо годым тунемашлан шуко жап кая ыле, ынде шер теммешкем уремыште йолташ-влак дене модам. Авамланат полшем, пёртым эрыктем, изи шўжарем дене шинчем. Чот ноем гын, кочам пелен телевизорым ончем.

Алла НЕБОГАТИКОВА.
Провой кундем, 2-шо №-ан Красногорский школ.

Курымеш шарнена

Поро кумылан Олег Степанович школыштына шуко ий шофёрлан пашам ыштен. Олег азийнам кажне кечын ял мучаште школыш нангаяш кудал толмыжым вученна. Тудо кажне йочам шке шочшыжо семын йоратен, кажнынан койыш-шоктышнам пален. Тўрлў тагасымашке, экскурсийышке коштыктен.

Шукерте огыл туддене курымешлан чеверласышна гынат, эре шарнена.

Кристина ВАСИЛЬЕВА.

Морко, Шўргыял.

В а т и - Палаш онай

кан - римский папан резиденцийже. Италийын рўдола кўргыштыжў верланен. Тушто 836 ен ила. Ватиканым Швецарий гыч ўжмў 110 гвардеец орола. Гвардийым 1506 ийыште ыштыме. Орол-влак кызытат тунам шонен лукмо формым чият, сар-куралышт – алебарде да шпаге.

ЮЛ кудемын моторлыкшо
 Волжский районышто верланьше Мўшылъер (Морской глаз) пўртүс памятниклан шотлалтеш. Калык тудын дене кугешна, мурышто, почеламутышто мокта. Ер «Восьмое чудо России» öрыктарыше вер-влак коклашке логалын. Чынак, кө тышке толеш, изумруд гай кандалге-ужарге тўсан вўдшым чон канен ончыде ок чыте.

ЕР КОШКА
 2014 ийыште Мўшылъер кенета чот кошкен. Иканаште 16 (!) метрлан куакшемын. Эсогыл йöршын йомын кертмыж нергенат ойленит. Но пытартыш ийлаште вўд уэш погына. Ойлат, 1983 ий марте вўдын келгытше эре икгай лийын, а вара «тöрштылаш» тўгалын. Кузе тидым умылтараш?

Мўшылъер кочамын илыме Пöтгьял деч мўндырнö огыл верланен. Тиде фотом ўмаште майыште ыштыме. Ер тунам лач тыгай лийын.

Юлтех университетын студентше-влак Мўшылъерым шымленят да икмыняр амалым он-чыктеныт. Тиде:
 - серысе да вўд йымалсе известка кажне ийын шула;
 - ер вўд мланде

Влад ЭМАНОВ. йымалсе чара Йошкар-Ола. верлашке йоген кая;
 - ожнысо дене танастарымаште телым лум шагал возеш. Сандене ерыш шошымсо вўд шагал йоген пура.

КАЛЫК ОЙЛА...
 Ожно, ойлат, Мўшылъер улмо нерген эсогыл верысе калыкат шуко шыпак коштыныт да Юмо дене кылдалтше йўлам шуктеныт. Кызыт Мўшылъер каныме верыш савырнен, тышке шуко турист толеда. Тыге ер «шыдешкен» да айдеме тукумлан «ўчим шуктен», волен каен. Тыге калыкыште ойлат...

КУЗЕ ШЫМЛЕНЫТ?

Студент-влак резинке пушыш эхолотым пижыктеныт да ер кумдык мучко вўд келгытым висеныт. Квадрокоптер дене аэрофотосъёмкым (кўшычын) ыштеныт. GPS-приёмник полшымо дене Мўшылъерын координатшым, теңыз кўкшыт дене кузе коймыжым вискаленыт. Тыгай иктешлымашым ыштеныт: 2014 ийыште ерын эн келге верже 32,2 метрыш шуын гын, тений - 55 метрыш.

Мўшылъер мланде порволымо дене 20 тўжем ий ожно «шочын». Мланде йымалныже шуко памашинча уло. Сандене вўдшö яндар-яндар, пундаште чот йўштö, 4 - 6 градусыш шуэш. Сотнур кўкшакан йўдвелныже верланен, кечы-йол кече мучко логал ок керт. «Марий Эл энциклопедий» гыч, 2009.

Ит өркәне!

«Көмыт нине улыт?» йодмылан «Йолташ» манын вашештымыда деч ончыч вашкерак ойлышаш: изак-шоляк Ласточкинмыт (снимкыште). Иннокентий 2-шо классым тунем пытарен, а Лев 5-ше классыш вончен. Нуно Советский район Кодам гыч улыт. Ковашт дене пырля чодырашке коштыт.

– Снегым погышна, – каласкалаш тўнгале Лев.
– Вара модо дек каена, – коклаш пурен ешара Иннокентий.

– Модыжо эше кўын огыл, – рашемда изаже. Тиде мутланымаш 1 июльышто, «Колумб лудмаш» пайрем годым, лийын.

– Шуко погенда?

– Ик кечыште коктын вич литран ведрам темена.
– О-о, молодец улыда. Вара чыла кочкын пытареда?
– Уке-е, – воштылалыт изак-шоляк. – Авана Озан олашке пашам ышташ коштеш, тушко ужалаш наҗгая.

Чодыра шке сийжым чылалан ситара. Жапыштыже погаш гына ит өркәне.

Л.СЕМЕНОВА.

Ялем

Усола ялемым йөрәтем,
Тудын дене кугешнем.
Ялна воктен – чодыра,
Элнет эңер, олыкла.
Кайык мокталтен мура
Пеледалше ломберлам.
Калык ваш полшен ила,
Поян пўртўслан таушта.

Валя КАНБЕКОВА.

Волжский,
Кугу Корамас.

Шочмо мландем

Шочынам Йошкар-Олаште,
Тыштак школышко коштам.
А чонем пўртўс лонгаште,
Пуйто чонештем, иям.

Йөрәтем Марий Элемым,
Поро родо-тукымнам.
Снеге пуш дене темше
нурым,
Лўшкышө поян чодырам.

А эрден пасуш лектам гын,
Кинде пушым мый шижам.
Мурым чылдырий турийным
Чоным почын колыштам.

Коштмо корным такырталын,
Ший памаш деке толам.
Кидкопашке вўдым налын,
Тамлен, эркын подылам.

Каважат яндар да канде,
Кечыжат чўчкен модеш.
Тиде мыйын шочмо мланде,
Куанен, чон вургыжеш.

Юана ЗУЕВАС.

Йошкар-Оласе 1-ше номеран школ.

✓ Кугезына-
влак Юлым ожно
Волгыдо эңер манынт.
✓ Рус ден славян-влак
кугезына-шамычым меря
манын лўмденыт.

Кушеч тўнгалеш Родина?

Марий Эл! Тудо мыланем
ава гай эн шерге. Шочмо элем
шочмо сурт, пөрт шенгелнысе йолгорно, йөрәтыме

школ, аван шыма шомакше гыч тўнгалеш.
Мый Марий Элын эн сылне верыштыже
– Вакутсолаште – шочынам. Ялна ий гыч
ийыш сылнештеш, моторештеш. Тудо вич
уреман. Кажне уремже ойыртемалтеш.
Ялна йыр чодыра гўжлен шога. Шошым да
кенежым тыште могай гына кайык йўк ок
йонгалт! Мемнан кундемын пўртўсшө эн
сылне, эн поян, чоным куандарыше.

Юрий САВЕЛЬЕВ.

Волжский район.

* * *

Марий Шоләнер ялем идалыкын чыла пагытышты-
жат ямле. Телым пушенге-влак пуйто ош шовыч дене
леведалтыт. Кенежым кайык-влакын сылне мурышт
шокта – колышт шерет ок тем! Шыжым шөртнө
тўсшө дене куандара. А шошым уло пўртўс помыжал-
теш, ялна тўзлана. Калык поро

Ила марий!

Латный район, иктеши уиналын,
Пашам ыштен, куатым налын,
Российын чапшым кўи нөлталын,
Ила марий, пошкудо ден келшалын.

Марий Элемлан шўдө ий
Вашке темеш. Мотор тый лий!
Кумда мландетым ончалам,
Пеледыш оңгым

йыр пидам!

Диана СОШИНА.

Морко, Коркатово.

(Умбақыже.

Тўналтышыже – 29-ше номеран газетыште.)

Верук: Мыят колынам: йомакым пундыш ўмбаке лум вочмеке веле йомак-лаш лиеш.

Кова: Чыным ойледа, уныкам-влак. Кызыт мый йомакым огыл вет, а курым гыч курымыш, тукум гыч тукумыш куснышо кўчык ойлымашым – легендым – о й л е м .

Вачук: Вара ты алан олмышто пеш шукерте ожно пич чодыра гўжлен шоген? Ома т ўшане!

Начук: Тидын нерген пален отыл?

Вачук: Уке! А те?

Начук ден Верук ваш ончалын шыргыжалыт.

Верук ден Начук: Пале-ен-а-а!

Кова: Вачук, эргылан уш пашаштат, мланде пашаштат ака-шўжар деч вара ш кодаш сўрал огыл. Ты чырым тачак тўрлаш тўналына. Кызыт ынде айста кинде-шинчалым тамлен налына. Шужен, ноен улыда.

Кужу ўстел йыр пурен шинчыт. Вачук кинде шултышым налеш. Пурлаш тўналеш, Верук кидшым пера.

Вачук: Тый мо?

Верук: Шып лий, колышт.

Кова: Ош поро кугу Юмо, тау поро кечым пуыметлан. Чодыра Юмо, тау емыж-саскатлан. Вўд Юмо, тау вийым пуышо вўдетлан. Шокшо кече, тылатат тау. Кочса, игем-влак.

«Андрий обедым» ыштат.

Верук: Ынде изиш каналташ темлем. Кайык семым колыштына. Чодыраште мўкшыжат вес семын ызга. Кугезе Ондан кочайын да тыйын, ковай, ойырымо кожет мардежеш кузе лыжган чўккат – каласенат мошташ огеш лий. Тидым

ужаш кўлеш!

Кова: Пеш шуко кучалтына вет? Кочада йомдара. Кечываллан миен шуына манын ойлышна.

Вачук: Мый йынгыртен шижтарем.

Сото телефонжым луктын йыҥгырташ тўча. Вашкыл уке.

Верук: Чодыраште огеш кучо. Телефонетшым кодо

Дина КОРАБЛЕВА

Оно эгер тўналтыште

манын ойлышна, ыжыч колышт.

Вачук: Терген ончаш лўмын нальым (кўсенышкыже пышта). Эх, тений кенеж моткоч онгай эрта. Чылт йомак. Сочиненийым возашат куштылго лиеш, почела-почела «визытаным» та-а-ак шельшт пуэм.

Начук: Ончылно пел кенеж. А тый – сочинений нерген..

Вачук: Ончылгоч ямдылалтам. Тыге сайрак.

Начук: Вара мо нерген возаш тўналат? Мом тугайым ыштенат?

Вачук: Ушеш мо кодын, маннет? Колым кученам, те выс тыгайым (кидше дене ончыкта).

Верук (койдарен): Мо пеш изим ончыктет? Те выс тыгай огыл мо? (Кынер кутышым ончыкта.)

Вачук: Тыгай ма, тугай ма – садикте огыл мо? Кузе эрыктен кийышна вет,

ковай? Эше шудым погаш полшышым: каван вуйыш кўзен, кузе чаткан тошкышым! Кочамат мокталтыш.

Начук: Палена-а, от ўрканын, пашат ушна. Умбақыже сочиненийыштет мом возет?

Вачук: Снегым погаш Оно эгер тўналтыш марте толынам да тыште, чодыра аланыште, ала-кунам пеш ожно кугу пич чодыра

гўжлен шогымо нерген пален налынам. (Коваж велыш савырна.) Ковай, колышташ ямде улам.

Начук: Оласе уныкатын кумылжым шуктыде от керт, ковай.

Кова вўдым подылеш, ончылсакышыж дене умшажым ўштылеш да йомак кугыжанышыш кусна.

Кокымшо сўрет

Пич чодыра. Пушеҥге возжым Патыр кукла. Муро йўкым колын, йымен шогалеш. Колыштеш.

Олыкеш шочынам,

Пеледыш вуеш кушкынам.

Но толык ала-молан

Пеледыш гай лийын омыл.

Кумда олыкна уло,

Лопка пасуна уке.

Илышна неле,

Молан куанна уке.

Олыкым яраш кодымо деч

Каваным каванлен кодена.

Пеледышын пеледыман

куанен,

Мурынам муралтен кодена.

Савам кучен, ўдыр-влак толыт.

Ик ўдыр: Поро лийже, Патыр! Кече чодыра ўмбаке нўлталташ гына тўналын, а тый пундышым кукленат шуктенат. Виян улат. Кунам шуктенат, йўдымат от мале мо?

Вес ўдыр: Тентече кастене лўнгалтыш воктенысе ломберыште Майрук дене тьяк улат манын ончышым.

(Умбақыже лиеш.)

Ф.ЛЕБЕДЕВАН сўретше.

Аныкле! Аныкле! Аныкле!

Электротул пычкемышым чактара

Ильичын лампычкыже

Ильичын лампычкыже (рушлаже - лампочка накаливания) 1920 ийыште илышыш шыңдаралтын. Тудым эн ончыч колхозник пöртлашке вераңденыт. Лампочкым пöрт тувырашеш патрон полшымо дене пижыктеныт, плафон лийын огыл. Совет эл годым электротулум эн ончыч Кашино ялышке пуртеныт. Тушко Владимир Ильич Ульянов толын улмаш.

Лиана ден Ксения
БУТЕНИНАМЫТ.
Морко, Эгерсола.

— Энергетикын пашаже моткоч лüдыкшö, да кüлешан. Тиде профессиональный чапландарыман! Йоçа-влак элыштына да Марий кундемаштына электростанций-влакым чоңымо нерген шымлымашым эртареныт — пеш сай. Пашаште кугу күжытыш шушо сулло энергетик-влакын лüмыштымат пален налыныт — тидат пагалымашым луктеш, — оила

Марий Элын сулло энергетикше Виктор Андреевич Наумов.
Снимкыште: В.А.Наумов «Ямде лий» дене пырля эртарыме викториныште сенгыше Юлия Ивановалан (Куженер район, Шорсола школ) дипломым да окса премийым кучыкта. «Изи мör пеледыш» пайрем. Йошкар-Ола. 2016 ий, 1 июнь.

Юлия ИВАНОВАН
сүретше.
Куженер, Шорсола.

Ипайын почеламутшо

Марий поэт Олык Ипай «Ильичын лампыже йüла» почеламутым 1934 ийыште возен. 1935 ийыште келгемден, уэмден, триолет сынаным 1935 ийыште савыктен. Произведенияйыште автор Нартас села (Марий Турек район) деч кум менге тораште, Уржум энер воктене, электростанций-ым чоңымо пашам чапландарен.

Умырем кужу лийын. Ынде историйеш кодам.

Илыш вашталтын. Электровийым аныклаш жап шуын.

Викторинылан вашмутым кычалме годым лудшовак теве мом пален налыныт.

Юлия АНИСИМОВА. Анна СЕМЕНОВАН сүретше.
Морко, Коркатово. Морко, Эгерсола.

Энергосберегающий лампычке түрлө форман лиеш. Цокольштат ойыртемалтеш. Тыгай лампе-влак кум түжем гыч латвич түжем шагат марте йüлен кертыт. Энерговийын 80 %-шым аныклаш полшат.

4-ше классым тунем пытарыше-влак,
Ангелина Анатольевна ГЛУШКОВА,
туныктышо.

У Торъял, Тошто Торъял.

Аныклаш полшат

Энергийым аныклыше лампычкым эн ондак Питер-Купер Хьюитт шонен луктын. Вара Эдмунд Гермер люминесцентный манме лампычкым шонен луктын. А кызытсе лампым 1976 ийыште Эдвард Хаммер темлен.

Лиза ЯМАНАЕВА.

Советский, Вечын.

Индекс: Марий Элыште - 78574, вес кундемлаште - 52713.
Тираж 1100 экз. Заказ 2009.
Формат - А-4-8.
Директор-тун редактор Л.В.СЕМЕНОВА.

E-mail: yamde_lii@mari-el.ru, yamde_lii@mail.ru
Сайтын адресше: yamde-lii.ru, Тел. 45-25-49(факс); 45-22-82.

УЧРЕДИТЕЛЬ-ВЛАК:
Марий Эл Республикысе культур, печать да национальность паша шотышто министерстве, "Ямде лий" газет" кугыжаныш унитарный казенный предприятий.

Газетым Массовый коммуникаций сферыште да культур наследийым аралымаште законодательством шуктен шогымым эскерыше Федеральный службыв Приволжский федеральный округысо управленийыштыже регистрироватлыме.
Номер - ПИ №ФС 18-1999, 2005 ий 10 февральыште пуымо.

0+

Печатьыш пуымо жап - 14-00, фактически - 13-00.
Ак - кутырен келшыме почеш.

Авторын да редакциянын шонмашыш түрлө лийын кертыт. Серыш-влак мөңгеш огыт колталт.

Газетым редакцияштыже погымо да верстатлыме, «СТРИНГ» ИПФ ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктыме. Типографийын адресше: 424006, Йошкар-Ола, Строитель урем, 95.

Редакциянын да издательнын адресше: 424006, Йошкар-Ола, СССР Вооруженный Вийын 70-ше идалыкше урем, 20.

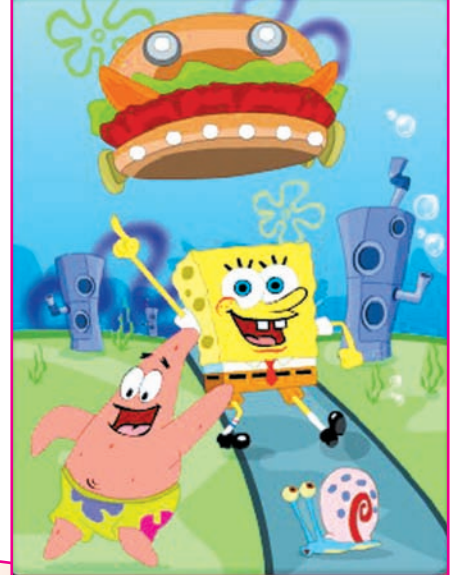
Кова дене пырля

Л.ГРИГОРЬЕВАН
фотожо.

Йочасадыш коштышо нъога-влаклан кенеж гынат, канаш жап уке: эре йочасадыш ошкылман. Ача-ава пашашке каят, а икшывым суртеш петырен кодаш лүдыкшö. Йöра эше пелен коча але кова уло гын. Теве Владислав Мошкинлан (**снимкыште**) ты шотышто колянаш нимолан. Тудо Йошкар-Оласе 76-шо номеран йочасадыш коштеш. Владикын коваже – эре пеленжак. Ача-ава йодыт гын, эрдене йочасадыш нангая, кастене мöнгеш налеш. Кова ден уныка Йошкар-Олан моторлыкшым ончен кошташ «Спанч йöратат.

Лу ойыртемым му.

23 июль - Кит ден дельфин-влакын тўнямбал кечышт

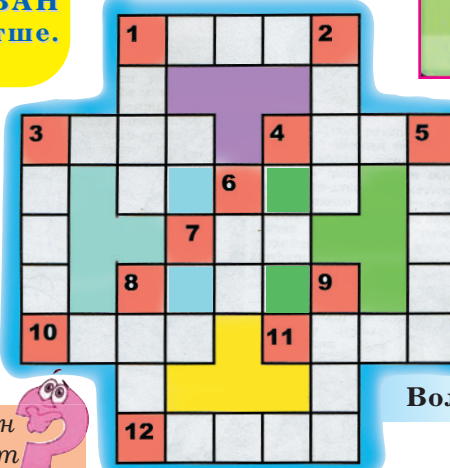

Алёна КОШАЕВАН
сўретше.

Волжский, Пётъял.

«Спанч Боб» мультфильм мылам пеш келша. Тўн герой – Губка Боб эре весела, шыма, нигунам огеш ойгыро. Паатрик йолташыже тўрлö онай модышым шонен лукташ мастар. **Катя ИВАНОВА.**
Морко,
Коркатово.

«Пале мут» синониман кроссворд

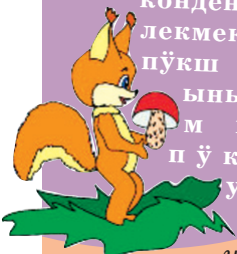
Шола гыч пурлашке: 1.Сут. 3.Поян. 4.Начар. 7.Осал. 10.Ночко. 11.Йошкарге. 12.Туйо.

Кўшычын ўлыкö: 1.Кугу. 2.Вўдыжтö. 3.Йорло. 5.Лопка. 6.Волгыдо. 8.Лювык. 9.Лыжга.

Н.ИЛЬИНА.

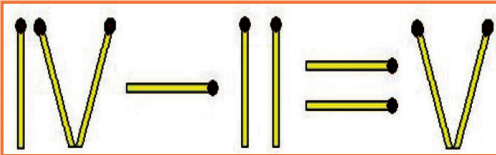
Волжский, Карай.

Ур пўкшым понго деч кок пачаш шукрыак ямдылен. Эрлашыжым пыжашышкыже эше 8 понгым конден. Угыч шотлен лекмеке, понго ден пўкш икнарак лийыныт. Урын м ы н я р п ў к ш ы ж ö уло?

Чын вашмут лекше манын, ик шырпым

верже дене вашталтен пыште.

Калык пале

✿ **И ю л ь ы ш т о** иктат коңгам-балне ок кий.

✿ **Июльышто** пасу поян.

Тушто

✦ Кечывалымат, йўдымат огына мале, эре коштына.

✦ Янда омса шенгелне ала-көн шўмжö кыра.

